Популістичний ланч у Білому домі: політико-правовий аналіз візиту Віктора Орбана до Дональда Трампа

Віктор БЕДЬ
Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень
Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород, 9 листопада 2025 р.

7 листопада 2025 року, Білий дім, Вашингтон, США

О 11:30 за східним часом США (18:30 за Києвом) у Вашингтоні відбулася зустріч президента США Дональда Трампа з прем'єр-міністром Угорщини Віктором Орбаном. Формат події — короткий двосторонній ланч і протокольна розмова у вузькому колі. З американського боку були присутні державний секретар та радники президента з енергетики й національної безпеки; угорську делегацію супроводжували міністри енергетики та закордонних справ.

Офіційна повістка дня — «співпраця у сфері енергетики, обговорення питань санкційної політики та безпеки», однак публічні заяви й відеокадри засвідчили переважно популістично-пропагандистський характер зустрічі, позбавлений реального політичного чи правового змісту.

Суть події

Ключовим і фактично єдиним конкретним результатом переговорів стало повідомлення про санкційний виняток для Угорщини — дозвіл тимчасово продовжити імпорт російської нафти та газу без ризику потрапити під вторинні санкції США. За словами представника Білого дому, виняток діятиме протягом одного року. Водночас міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто та міністр енергетики країни Чаба Лантош майже одночасно, але кожен у власний спосіб, заявили через соцмережі, що «звільнення є безстроковим».

Відтак, наступного дня адміністрація президента США Дональда Трампа спростувала заяву представників уряду Угорщини про нібито безстрокове скасування американських санкцій на імпорт російської нафти й газу, підкресливши, що наданий виняток матиме тимчасовий характер і діятиме лише протягом одного року, повідомляє Reuters із посиланням на представника Білого дому.

Ця розбіжність у тлумаченні демонструє юридичну невизначеність і політичний підтекст домовленостей, які досі не набули письмової форми. Для Орбана така відстрочка стала короткостроковим електоральним трофеєм, однак з точки зору міжнародного права це лише попереднє політичне рішення, що не має нормативного статусу й може бути у будь-який момент — навіть у межах визначеного року — скасоване або анульоване в політичному порядку. Крім того, ця розбіжність в оцінках свідчить про відсутність спільного й узгодженого бачення щодо цього питання з боку американської та угорської сторін.

Енергетично-правовий аспект

Угорщина залишається одним із найбільш залежних від російських енергоносіїв членів Європейського Союзу: близько 85 % нафти і понад 70 % газу надходять трубопроводом «Дружба». Після запровадження нових санкцій США проти «Лукойлу» та «Роснєфті» Будапешт ризикував втратити легітимні канали постачання, тому Орбан спрямував візит до Вашингтона саме як енергетичний «рятувальний рейс».

Виданий Вашингтоном виняток — не стільки акт довіри, скільки прагматичне послаблення для збереження стабільності ринку в Центральній Європі. Проте він створює небезпечний прецедент: будь-яка держава-партнер може вимагати аналогічного пом'якшення, що розмиває єдність трансатлантичної санкційної політики.

З правової точки зору ситуація виглядає як виключення без прецедентної процедури. Ні Конгрес, ні Державний департамент США поки не оприлюднили нормативного документа, що визначав би строк, умови чи обсяг звільнення. Таким чином, Угорщина фактично діє в режимі політичного мораторію, що може бути скасований будь-якої миті.

Геополітичний контекст

Зустріч мала чітко виражений популістський і пропагандистський характер. Трамп використав її для демонстрації «нової гнучкості» американської адміністрації у відносинах із союзниками, які мають проблеми з ЄС, тоді як Орбан — для підтвердження власного іміджу «незалежного миротворця».

Однак за цією риторикою не стоїть жодних реальних кроків до миру чи стабільності. Тема України, російсько-української війни та єдності НАТО була згадана лише побіжно. Пропозиції Орбана про можливу зустріч Трамп–Путін у Будапешті не знайшли підтримки і залишились без конкретної відповіді.

Відтак візит не лише не посприяв жодним реальним мирним процесам, а навпаки — став інформаційним інструментом Російської Федерації (РФ), яка отримала сигнал, що союзники Заходу готові до окремих «особливих» домовленостей в енергетичній сфері.

При цьому слід мати на увазі, що за кулісами цієї зустрічі залишилася закрита частина перемовин Трампа з Орбаном, під час якої могли бути озвучені й обговорені послання або сигнали від Путіна щодо його бажання провести новий російсько-американський саміт. Якщо такі умови чи домовленості справді мали місце — через посередницьку місію прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана, що цілком імовірно, з огляду на його відверто промосковську орієнтацію та політику, — то підтвердження або спростування цього, як і можливі наслідки, можна буде побачити вже найближчими днями у діях та політичній риториці президента США Дональда Трампа і президента Російської Федерації Володимира Путіна.

Європейський вимір

Для Європейського Союзу цей візит — черговий виклик єдності. Брюссель досі обмежує фінансування Будапешта через системні порушення принципів верховенства права, незалежності судів і свободи преси. Демонстративна підтримка Орбана з боку Трампа послаблює позицію Єврокомісії, але не скасовує правові механізми замороження коштів.

У той самий час угорська влада продовжує блокувати європейські рішення щодо членства України в Європейському Союзі (ЄС), а новий «винятковий» статус у відносинах зі США лише підкріплює амбіції Будапешта як «окремої лінії» в Європі. Для України це створює додатковий дипломатичний бар'єр і ризик повторного використання угорського фактору як інструменту тиску на процес розширення ЄС.

Внутрішньополітична логіка Орбана

У квітні 2026 року в Угорщині відбудуться парламентські вибори, і Орбану потрібен яскравий зовнішньополітичний успіх. Отриманий «виняток» від США дозволяє йому презентувати себе як сильного захисника національних інтересів, що «переграє» Брюссель. Втім, за суттю це лише короткотермінова передвиборча декорація, яка не вирішує жодної системної проблеми.

Економічна залежність від Москви, зростання бюджетного дефіциту, конфлікти з ЄС, падіння інвестиційної привабливості — усе це залишилось без відповіді. Відтак, попри гучні заяви, візит Орбана до Вашингтона не забезпечив ні нових контрактів, ні реальних гарантій енергетичної безпеки.

Правова оцінка результатів

За підсумками вашингтонської зустрічі Дональда Трампа та Віктора Орбана не було досягнуто жодних формалізованих угод. Відсутність документів про строк і умови санкційного винятку означає, що домовленості мають чисто політичний характер.

Порушено принцип єдності міжнародної санкційної коаліції. Навіть коротка відстрочка для однієї країни підриває правову й моральну легітимність санкційного режиму проти РФ.

Ризик створення прецеденту. Інші держави можуть вимагати аналогічного звільнення, що фактично призведе до каскаду винятків і послаблення глобальної міжнародної санкційної архітектури.

Відсутність прозорості. Без офіційного акту Конгресу або Держдепу США виникає правова невизначеність, яку можуть використати російські та угорські компанії для обходу обмежень.

Геополітичні наслідки для України та НАТО

Для України візит Орбана має негативне стратегічне значення. Тимчасове послаблення санкцій навіть для однієї, нехай і недружньої, держави — Угорщини — знижує міжнародний фінансовий тиск на країну-агресора Росію, дозволяючи їй частково стабілізувати енергетичні доходи. У результаті Україна втрачає частину аргументів у дискусіях щодо необхідності повного ембарго на російську нафту та газ у Європі.

Для НАТО — це удар по єдності. Коли один союзник отримує особливі умови співпраці з країною-агресором, це підважує колективну відповідальність і підсилює позиції Кремля.

У ширшому контексті подія демонструє кризу політичної культури у частині західних еліт, які віддають перевагу коротким медіаефектам перед стратегічною стабільністю.

Малозначущість події на фоні популізму

Попри великий інформаційний резонанс, зустріч у Білому домі не принесла жодних конструктивних рішень. Її значення радше символічне, ніж політичне. Обидва лідери використали подію як інструмент внутрішнього піару: Трамп — щоб продемонструвати «новий стиль» американського лідерства, Орбан — щоб показати себе «ефективним захисником нації».

Фактично зустріч стала популістичним ритуалом, що приховує брак реального змісту. Вона показала деградацію політичного мислення у частини західних політиків, які плутають коротку вигоду з довготривалою відповідальністю.

Стратегічні висновки

Візит Орбана — короткотерміновий тактичний успіх, але стратегічна поразка: Угорщина ще більше ізолювала себе в ЄС і підтвердила роль «троянського коня» Росії.

Санкційний виняток є загрозою для цілісності політики Заходу щодо РФ і створює небезпечний юридичний прецедент.

Для України — сигнал посилювати коаліційну дипломатію, вимагати письмових умов і строків усіх «винятків», а також працювати над альтернативними маршрутами постачання енергії для Центральної Європи.

Для ЄС і НАТО — необхідність забезпечити прозорість і однаковість рішень, аби не допустити появи «союзників-винятків», що руйнують єдність.

Для світової демократії — урок: без реального змісту жодна пропагандистська риторика не може замінити політичну відповідальність і верховенство права.

Загальний висновок:

- Візит Віктора Орбана до Білого дому став яскравою демонстрацією поєднання політичного популізму, енергетичного прагматизму та геополітичної безвідповідальності. За гучними словами і взаємними компліментами не було жодних реальних рішень. Єдиний здобуток — тимчасова відстрочка санкцій — лише відклала неминучу потребу Угорщини зробити вибір між залежністю від Москви та європейською солідарністю.
- Україні та Заходу варто зробити з цього висновок: справжня сила міжнародної політики полягає не у гучних зустрічах, а в послідовності, правовій чіткості та відповідальності перед народами, які борються за свободу і правду.

Джерела

1. Reuters. Hungary gets exemption from US sanctions over Russian energy use — White House official (07.11.2025). URL: https://www.reuters.com/business/energy/hungary-gets-exemption-us-sanctions-over-russian-energy-use-white-house-official-2025-11-08 (дата доступу: 09.11.2025).

2. The Guardian. Trump-Orbán meeting: US gives Hungary exemption from Russian oil (07.11.2025).
   URL: https://www.theguardian.com/us-news/2025/nov/07/trump-orban-hungary-russian-oil (дата доступу: 09.11.2025).
3. Reuters. Hungary's waiver of US sanctions is indefinite, minister says (08.11.2025).
   URL: https://www.reuters.com/business/energy/hungarys-waiver-us-sanctions-russia-energy-is-indefinite-minister-says-2025-11-08 (дата доступу: 09.11.2025).
4. ABC News. Trump meets Hungary's Viktor Orbán at White House (07.11.2025).
   URL: https://abcnews.go.com/Politics/trump-meet-hungarys-viktor-orban-white-house/story?id=127269587 (дата доступу: 09.11.2025).
5. New York Post. Trump says Putin-Budapest summit could be back on in meeting with Orban (07.11.2025). URL: https://nypost.com/2025/11/07/us-news/trump-says-putin-budapest-summit-could-be-back-on-in-meeting-with-orban (дата доступу: 09.11.2025).
6. Euronews. Trump hands Orbán a win as Hungary locks exemption for Russian energy imports (08.11.2025). URL: https://www.euronews.com/2025/11/08/orban-says-trump-has-agreed-to-grant-hungary-an-exemption-from-sanctions-on-russian-energy
   (дата доступу: 09.11.2025).
7. Українська Правда. „Білий дім заперечує заяву Угорщини про «безстрокове» звільнення від санкцій США на російські енергоносії" (09.11.2025).
   URL: https://www.pravda.com.ua/news/2025/11/09/8006496/
   (дата доступу: 09.11.2025).